

Det Kongelige Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høring - Forskrifter om rammeplaner for yrkesfaglærerutdanning og PPU for yrkesfag

På side 4 i høringsbrevet oppsummeres de mest sentrale forslagene slik:

Det foreslås at det fastsettes en egen forskrift om PPU for yrkesfag der opptakskravet er 3-årig relevant profesjonsrettet bachelorutdanning.

Kandidater med fagbrev skal ifølge forslaget kun vurderes for opptak til 3-årig yrkesfaglærerutdanning. Det foreslås å etablere en systematisk og nasjonal ordning for realkompetansevurdering og derved innpassing av kandidatene. Videre foreslås det kandidatene skal kunne få avkortet studiet med inntil ett år på grunnlag av slik realkompetansevurdering. Det forutsettes at studiet tilrettelegges fleksibelt slik at det kan kombineres med arbeid.

HiST støtter forslaget om at kandidater med fagbrev kun skal vurderes for opptak til 3-årig yrkesfaglærerutdanning.

De yrkesfaglige utdanningsprogrammene i videregående opplæring har i dag store utfordringer, bl.a. på viktige områder som frafall, relevans og yrkesretting. Framtidens lærerutdanning må ta disse utfordringene på alvor og ha et innhold som gir yrkesfaglærerne den kompetansen som trengs i dagens og morgendagens videregående opplæring.

Forslaget innebærer at samtlige yrkesfaglærere vil få en bachelorutdanning som avsluttes med en bacheloroppgave på 30 studiepoeng. Dette vil gi studentene en viktig FoU-kompetanse, noe som trengs både i skolen og i annen opplæring. I en situasjon der det legges opp til at alle andre lærerutdanninger skal ligge på masternivå, må det være selvsagt at bachelornivå blir et *minimumsnivå* for yrkesfaglærere. Det må ellers være et mål at stadig flere yrkesfaglærere tar masterutdanning.

Etter Reform 94 og Kunnskapsløftet kreves det at yrkesfaglærere har en god breddekompetanse. I oversendelsesbrevet fra rammeplangruppen pekes det på at breddekompetansen er viktig for å kunne veilede for yrkesvalg, tilrettelegge og lede læring

med utgangspunkt i de ulike yrkenes aktuelle behov for kompetanse og elevenes utdanningsplaner. Gruppen understreker også at tilbud om breddekompetanse ikke er systematisk utviklet noe annet sted enn i den 3-årige yrkesfaglærerutdanningen. Disse vurderingene må tillegges stor vekt. Det er ellers viktig å understreke at breddekompetanse ikke bare kreves på Vg1, men også i en rekke tilfeller på Vg2.

I dag er det mange som blir tilsatt i yrkesfaglærerstillinger i videregående skole uten å ha den nødvendige utdanningen. Mange har tatt den yrkesteoretiske utdanningen, vanligvis fagskole, men mangler PPU. Andre har tatt PPU, men mangler den yrkesteoretiske utdanningen. I alt for mange tilfeller tar det svært langt tid før læreren tar den resterende utdanningen. Dersom samtlige kandidater med fagbrev må ta 3-årig yrkesfaglærerutdanning, vil det bli umulig å skaffe seg PPU-kompetanse uten samtidig å ta den yrkesteoretiske utdanningen. Dette vil styrke helhet og sammenheng i utdanningen av yrkesfaglærere og bidra effektivt til å styrke den yrkesfaglige kompetansen, både breddekompetansen og dybdekompetansen.

Fritak – innpassing og realkompetansevurdering

I forslaget til § 5 Fritaksbestemmelser i forskriften heter det:

Eksamen eller prøve som er avlagt som en del av yrkesfaglærerutdanningen kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler. Søkere med praktisk pedagogisk utdanning med yrkesdidaktikk kan gis fritak for inntil 60 studiepoeng pedagogikk og yrkesdidaktikk.

Dette forslaget samsvarer med dagens praksis og støttes av HiST.

Det andre avsnittet i forslaget til § 5 dreier seg om realkompetansevurdering. Her heter det: *Dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak. All realkompetansevurdering skal gjennomføres etter institusjonens regler for slik vurdering.*

Her er det ikke angitt noen øvre grense for hvor stor avkorting en kandidat kan få på grunnlag av realkompetansevurdering. I høringsbrevet heter det imidlertid at kandidatene skal kunne få en avkorting på inntil ett år på grunnlag av realkompetansevurdering. Spørsmålet er også omtalt i pkt. 10 i forslaget til nasjonale retningslinjer. Her heter det:

Fritak med grunnlag i realkompetanse kan innpasses med maksimalt 60 studiepoeng. Det gis ikke fritak for bacheloroppgaven.

HiST støtter forslaget om at kandidatene kan få et fritak på inntil ett år/60 studiepoeng på grunnlag av realkompetansevurdering. Spesielt for en utdanning som skal forberede elevene på et yrke, vil det være viktig å verdsette kompetanse ervervet gjennom yrkespraksis dersom denne kompetansen tilsvarer kompetansen som ligger i deler av studiet. I forslaget til nasjonale retningslinjer går rammeplanutvalget inn for at 2-årig relevant fagskoleutdanning kan realkompetansevurderes med tanke på innpassing. Dette er positivt. Samtidig er det et

faktum at fagskoletilbud er dårlig utbygd innenfor flere utdanningsprogrammer. Det er derfor viktig, slik rammeplanutvalget gjør, å åpne for realkompetansevurdering på et bredere grunnlag.

HiST er positiv til at det er foreslått at nasjonale retningslinjer skal gi utdypende kommentarer, eksempler på kompetanse som kan gi fritak for utdanningen og et vedlegg med veiledning for realkompetansevurdering. Dette er viktig for å sikre en mest mulig lik realkompetansevurdering ved de forskjellige utdanningsinstitusjonene.

HiST mener at det vil være riktig at § 5 i *forskriften* angir den øvre grensen for hvor mange studiepoeng det kan gis fritak for på grunnlag av realkompetanse (60 studiepoeng). Det er viktig med en bindende bestemmelse her for å sikre den helhetlige kvaliteten i bachelorutdanningen. Dersom det åpnes for at utdanningsinstitusjoner kan gi fritak for mer enn 60 studiepoeng med bakgrunn i realkompetansevurdering, kan vi dessuten få en konkurransevridning til fordel for de utdanningsinstitusjonene som stiller de laveste kvalitetskravene. Dette er ikke ønskelig.

Profesjonsfaget og yrkesfaget

HiST støtter innføringen av begrepene *profesjonsfaget* og *yrkesfaget* (§ 1 i forslaget til ny forskrift). De nye begrepene er mer helhetlige og gir en tydeligere innretning mot studentens framtidige yrke og mot de yrkene som yrkesfaglæreren skal utdanne elever/lærlinger til. Samtidig er vi tilfreds med den presiseringen av innholdet i profesjonsfaget og yrkesfaget som finnes i § 3.

Tverrfaglig bacheloroppgave

HiST støtter forslaget om en tverrfaglig bacheloroppgave på 30 studiepoeng (§ 3 i forskriften). Det er viktig at den avsluttende oppgaven inkluderer både yrkesfaget og profesjonsfaget. YFL-studiet skal kvalifisere for å lede opplæring, og da er det viktig at både yrkesfaget og profesjonsfaget har den framtidige yrkesfaglæreren som perspektiv.

Praksis

HiST støtter forslagene om praksis i studiet (§ 3 i forskriften). En utvidelse av den yrkespedagogiske praksisen i forhold til dagens YFL-plan vil være et viktig grep for å videreutvikle kvaliteten, og det er viktig at antall veiledede timer settes til 112 timer. Omfanget av veiledningen er en avgjørende kvalitetsfaktor, og det er viktig at det finnes en bindende nasjonal minstenorm for antall veiledede timer. Bestemmelsene om yrkesfaglig

Vår dato: 03.12.2012 Vår ref.: 2012/2331

praksis samsvarer med den ordningen NTNU og HiST har i dag, og som vi har gode erfaringer med.

En utvidelse av YFL-tilbudet

Rammeplanutvalget foreslår at YFL-studiet bygges opp flere steder i Norge. En slik utbygging er en logisk konsekvens av rammeplanutvalgets forslag. Utbyggingen må skje etter en samlet plan, og antall studiesteder med YFL må være realistisk i forhold til rekrutteringspotensialet. Det er først når fagarbeidere mister muligheten til å ta PPU (2016) at vi får en kraftig utvidelse av rekrutteringspotensialet.

Med hilsen

Gunnar Bendheim
studiedirektør
Seksjon for studier, kommunikasjon og
bibliotek